

Haridusdisain - miks ja kuidas?

Helen Arov

Miks.ee suvekool “Mitme näoga disain”

Narva-Jõesuu, 15.08.23

Haridusdisaini Keskus

Merike Rehepapp

Disainer, koolitaja,
õppejõud, doktorant,
Haridusdisaini
Keskuse juht ja
disainer



Helen Arov

Kunstiõpetaja,
õpetajakoolituse nooremlektor,
kasvatusteaduste doktorant,
Haridusdisaini Keskuse
metoodik

Milliseid küsimusi soovin täna avada

1. Mis on **haridusdisain** meie käsituses?
2. Millised on **haridusdisaini** lähtekohad ja ühisosad erinevate **disainivaldkonna** lähenemistega?
3. **Millist väärtust** näeme **haridusdisainis** ehk miks haridusdisain?
4. Mida peame **haridusdisaini** **põhilisteks printsiipideks** ja **võtmeteguriteks** ehk kuidas haridusdisain toimib?

Esmane miks!

1. Selleks, et disainiõppele tekiks **soodne pinnas** koolikeskkonnas.
2. Arusaam, et õpetajad peavad **ise disainiprotsessi kogema** selleks, et seda edasi anda või võimaldada.
3. Oma kogemuse pinnalt tekkinud märkamine, et **probleeme lahendatakse sageli eraldiseisvalt ja ka lühiajalisi sihte silmas pidades.**

Haridusdisaini lähtekohad - sotsiaalne disain

*“Kuigi kogu disainivaldkonda võib mõista sotsiaalsena, tõstab mõiste „**sotsiaalne disain**” esile kontseptsioone ja tegevusi, mis rakenduvad osaluspõhiste lähenemisviiside raames, mille eesmärk on uurida, luua ja realiseerida uusi viise, kuidas muudatusi ellu viia kollektiivsete ja **sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks**, mitte peamiselt äriliste eesmärkide saavutamiseks.”*

Armstrong, L., Bailey, J., Julier, G., & Kimbell, L. (2014). Social design futures: HEI research and the AHRC.

Allikas on kättesaadav siit.

Haridusdisaini lähtekohad - koosdisain

Koosdisain tugineb kahele peamisele argumendile:

- 1. Inimesi, kelle elu kavandatud disainiprotsess otseselt mõjutab, tuleb protsessi kaasata. Nemad on suuresti ka lahenduste loojad.**
- 2. Inimesed ei oska oma soove avada kui nad ei hooma, mis üldse (tehnoloogiliselt) võimalik on.**

Koosdisaini protsessis tegutsevad ekspertdisainer ja argidisainer koostöös.

Simonsen, J., & Robertson, T. (Eds.). (2012). Routledge International Handbook of Participatory Design. Routledge.

Haridusdisaini lähtekohad - strateegiline disain, süsteemne mõtlemine

- Me elame eksponentsiaalsete muutuste ajastul
- Komplekssuse pidev kasv

*“Barry Richmond, süsteemse mõtlemise termini looja, defineerib süsteemset mõtlemist kui tegevust ja teadust, mis võimaldab teha veel **usaldusväärseid järeldusi toimimisviiside kohta, arendades selle aluseks olevast struktuurist üha sügavamalt mõistmist (Richmond, 1994).”***

Süsteemset mõtlemist ilmestab:

- Seoste leidmine ning põhjuste ja tagajärgede tuvastamine
- Struktuuride ja selle elementide tuvastamine
- Muutuste ja liikumiste tuvastamine süsteemis

Arnold, R. D., & Wade, J. P. (2015). A definition of systems thinking: A systems approach. *Procedia computer science*, 44, 669-678.

Meadows, D. H. (2008). *Thinking in Systems: A Primer*. Chelsea Green Publishing.

Haridusdisaini lähtekohad - muutuste kavandamine ja juhtimine

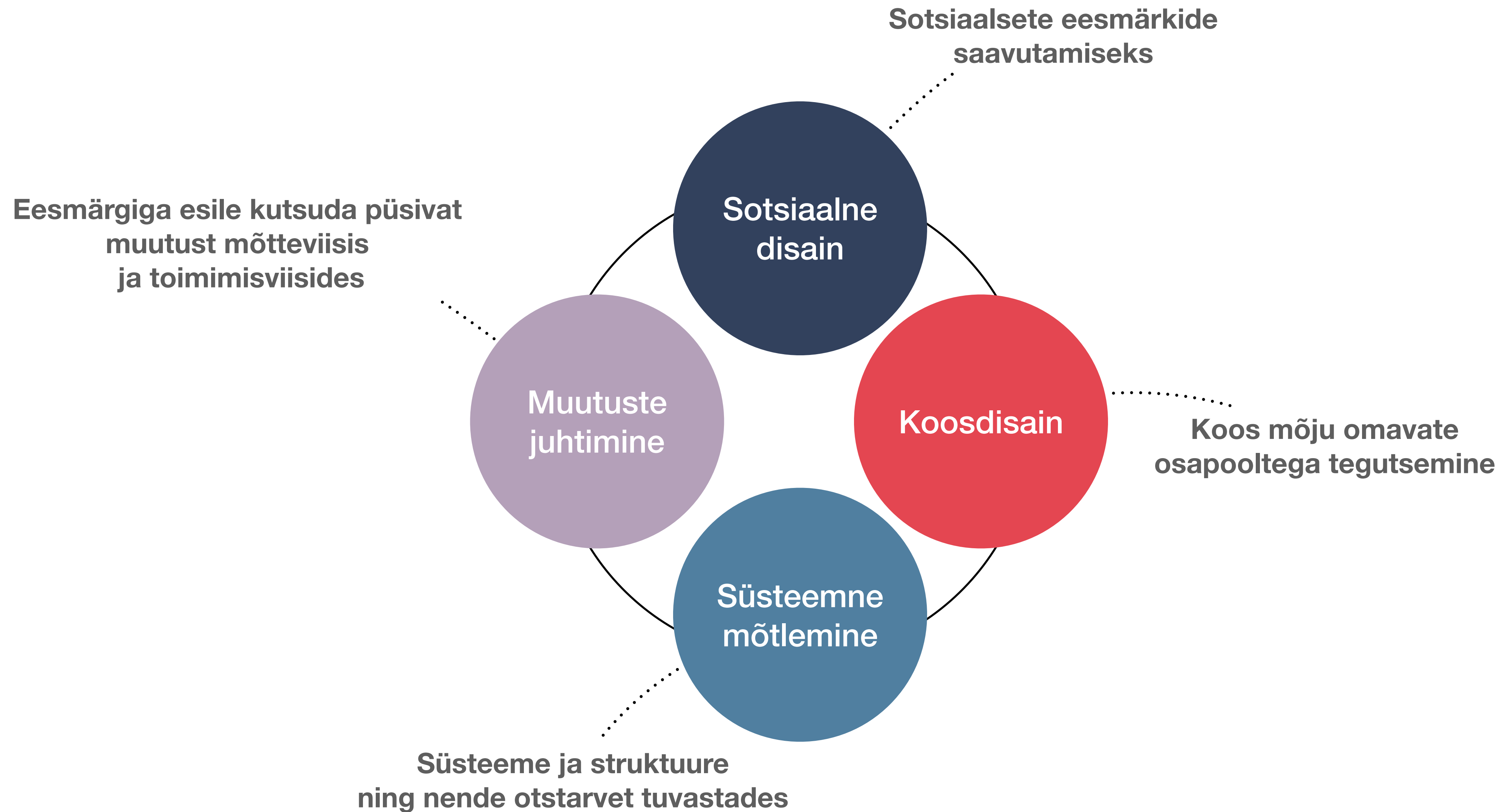
“Lisaks juhtimispädevusele nõuavad edukad muutused tundlikkust organisatsioonielu regulatiivsete ja inimlike mõõtmete suhtes.”

Esile kerkivad küsimused:

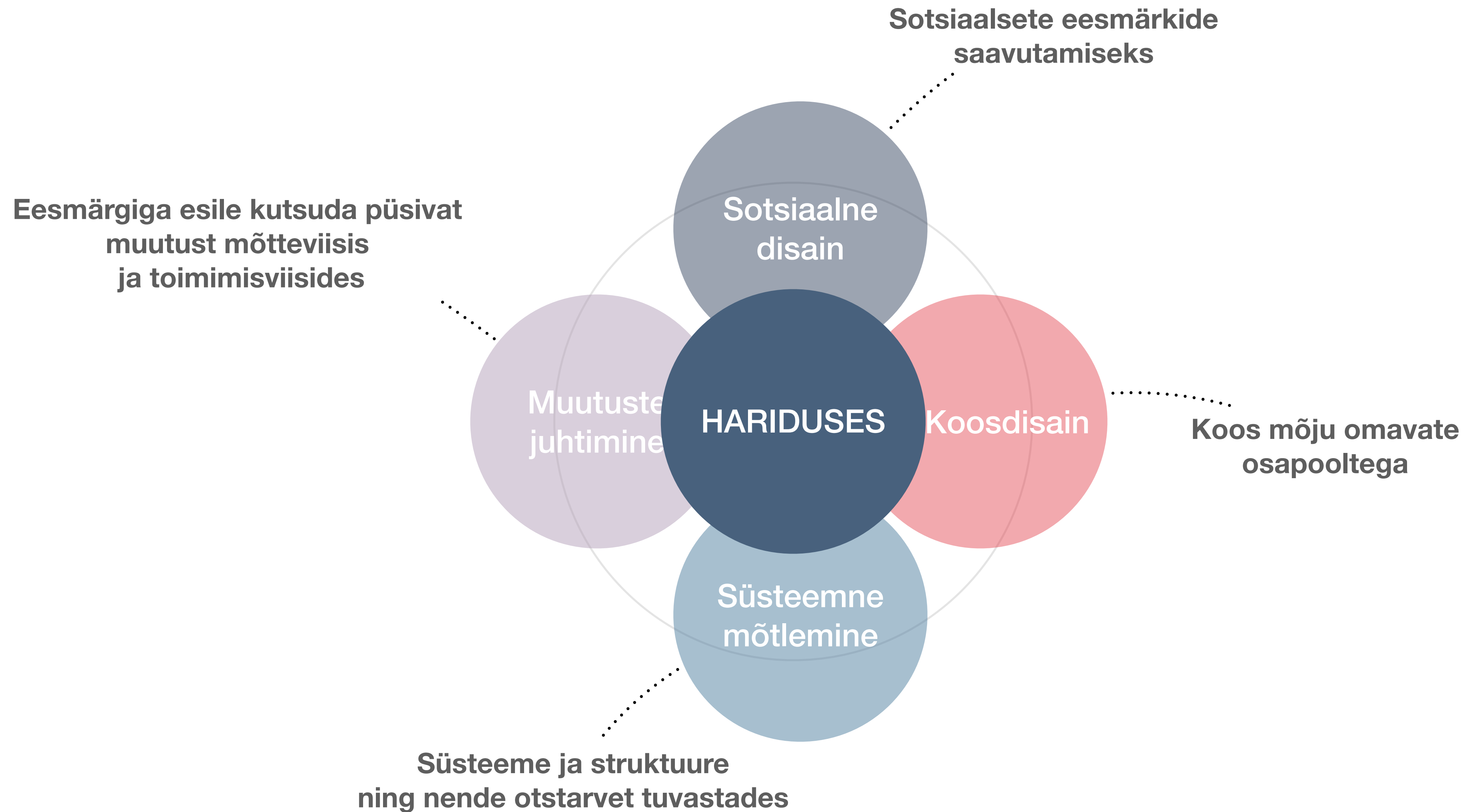
- Millest sõltume?
- Mis osapooli motiveerib?
- Kuidas luua muutuseks vajalikud tingimused?

Mulneh, G. S., & Gedifew, M. T. (2018). Leading changes through adaptive design: Change management practice in one of the universities in a developing nation. *Journal of organizational change management*, 31(6), 1249-1270.

Haridusdisaini lähtekohad

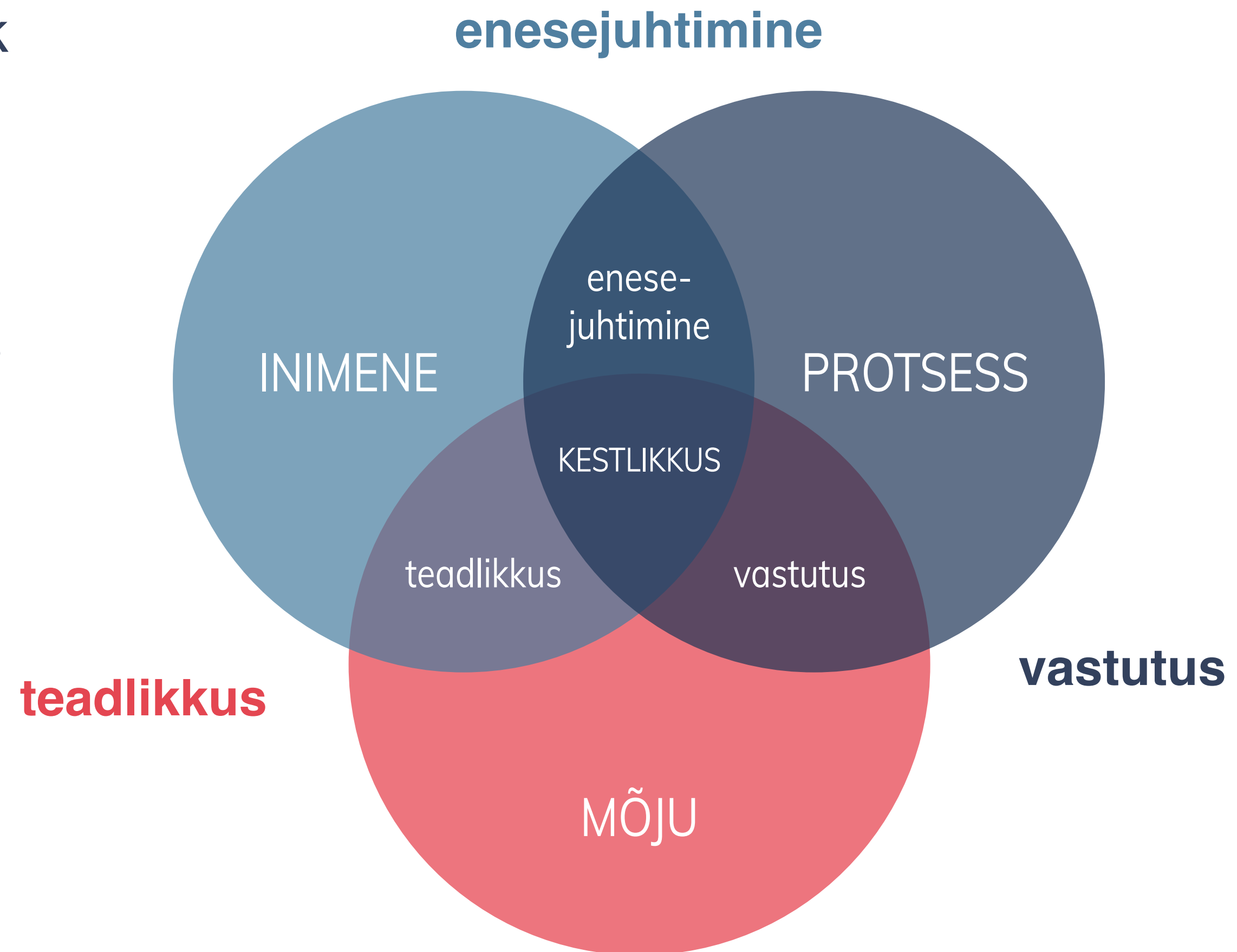


Haridusdisaini lähtekohad

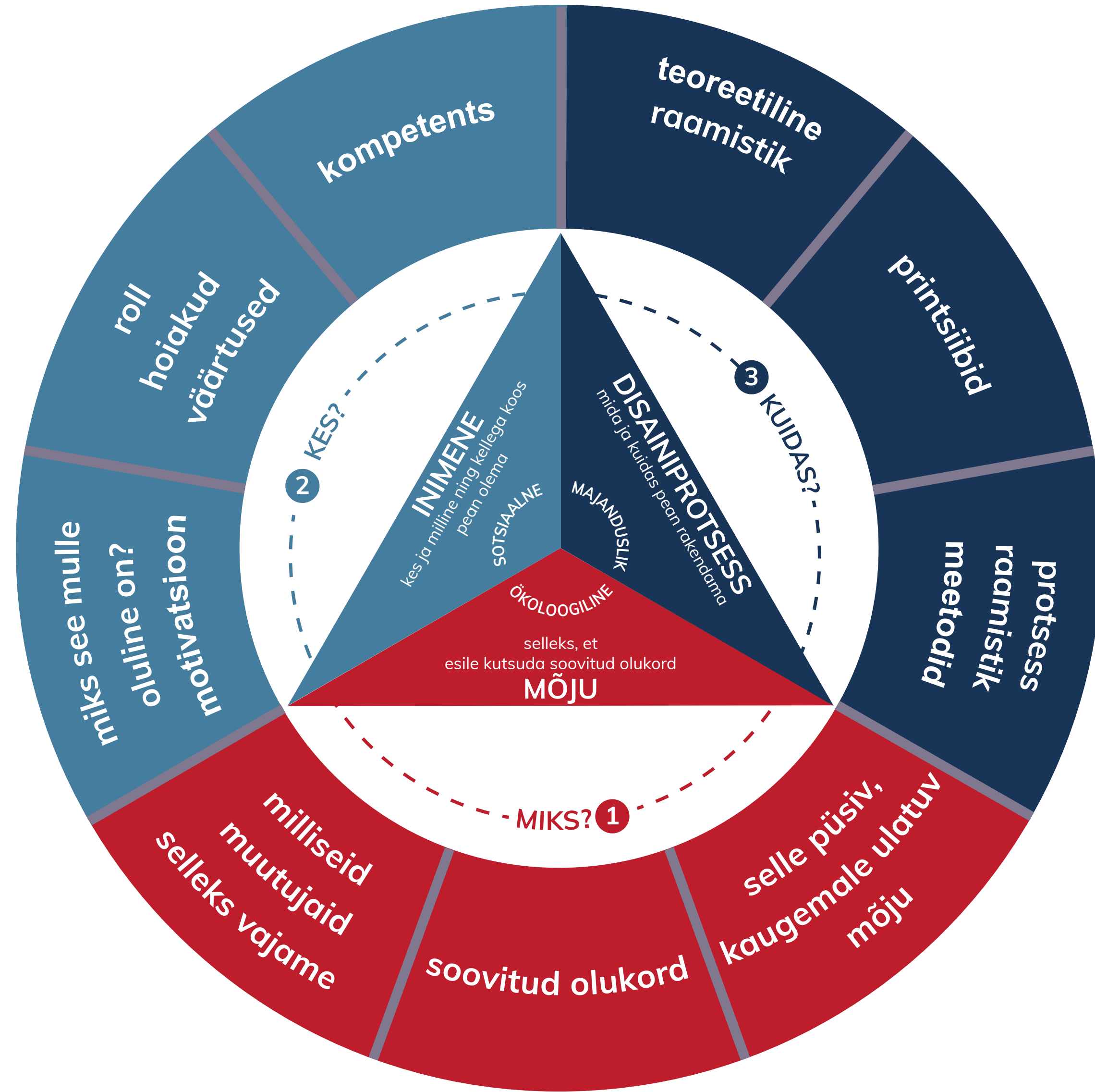


Haridusdisaini metoodika

Haridusdisaini protsessi eesmärk on tuvastada kompleksset süsteemi ja mõista seal aset leidvaid olukordi, eesmärgil kavandada sekkumisi, mis aitaksid kehtivaid lahendusi luua ning selles enda rolli ja panust teadvustada.



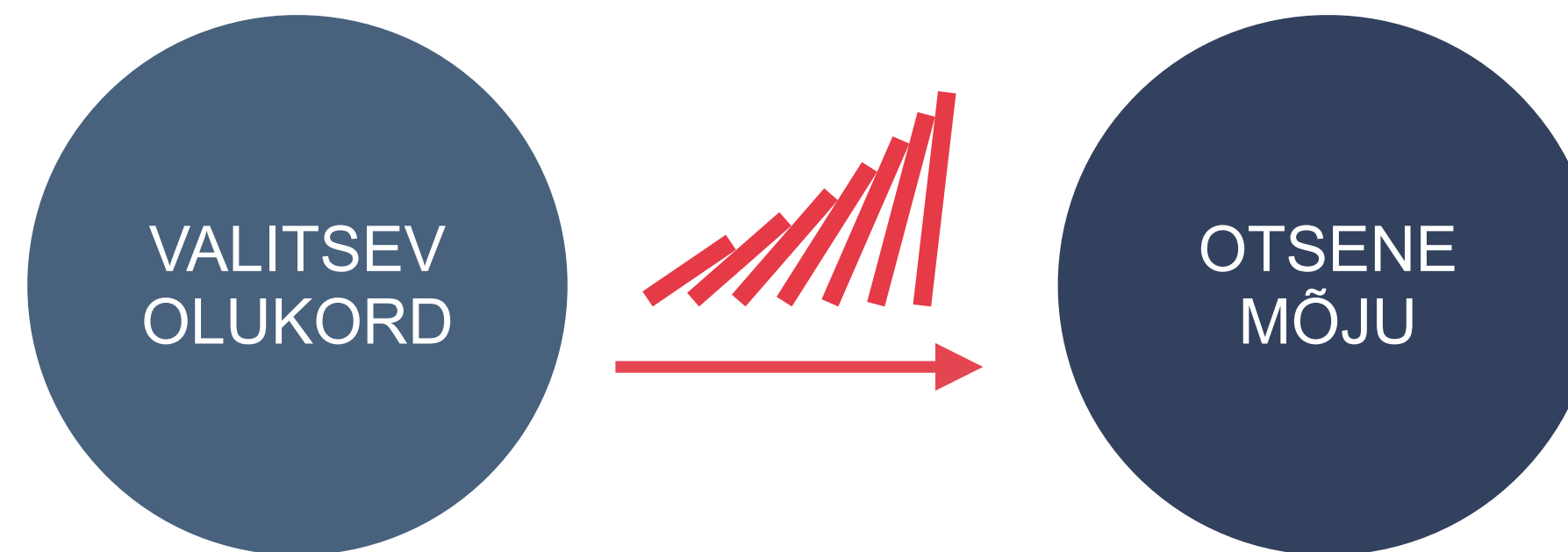
Haridusdisaini Keskus, 2022



Põhjus-tagajärg seoste otsimine

VALITSEV
OLUKORD

Põhjus-tagajärg seoste otsimine

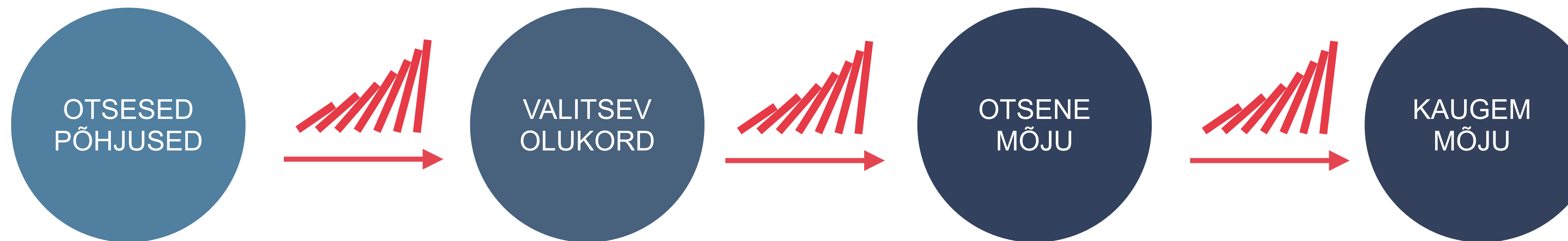


Põhjus-tagajärg seoste otsimine



MIDA ME EI SAA/EI TAHA ENAM LUBADA!

Põhjus-tagajärg seoste otsimine



Põhjus-tagajärg seoste otsimine

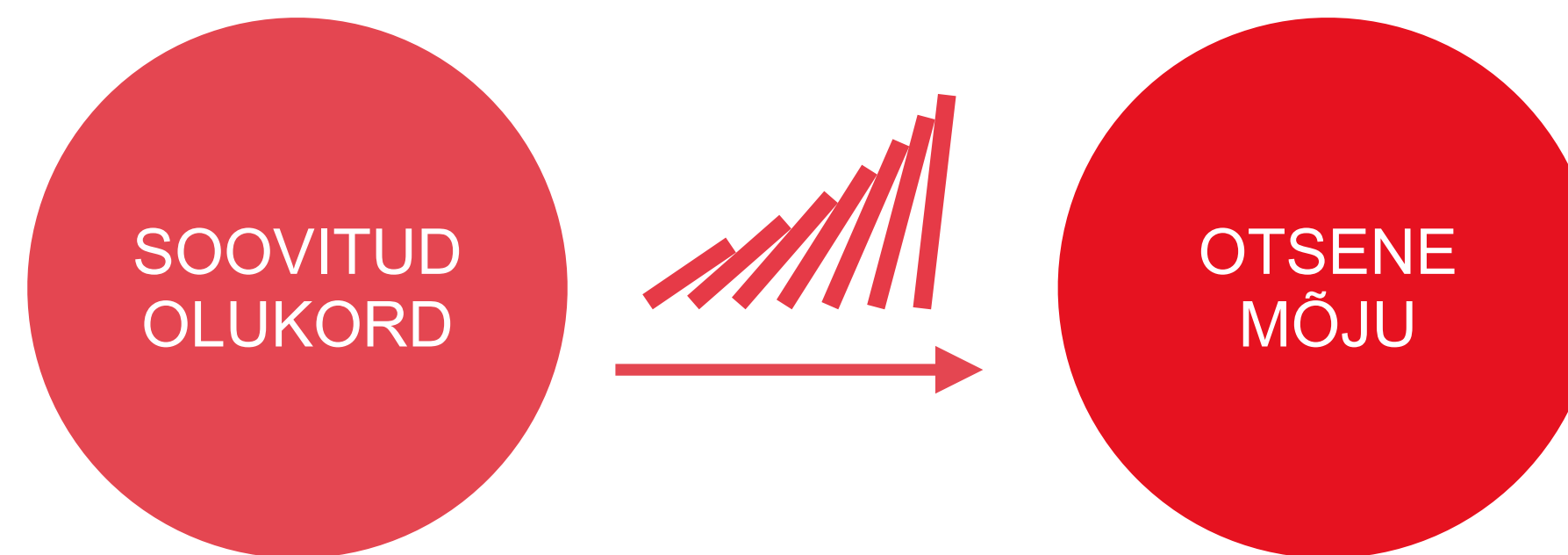


KUHU PEAME SEKKUMA!

Eesmärkides ja tegevustes joondumine

SOOVITUD
OLUKORD

Eesmärkides ja tegevustes joondumine

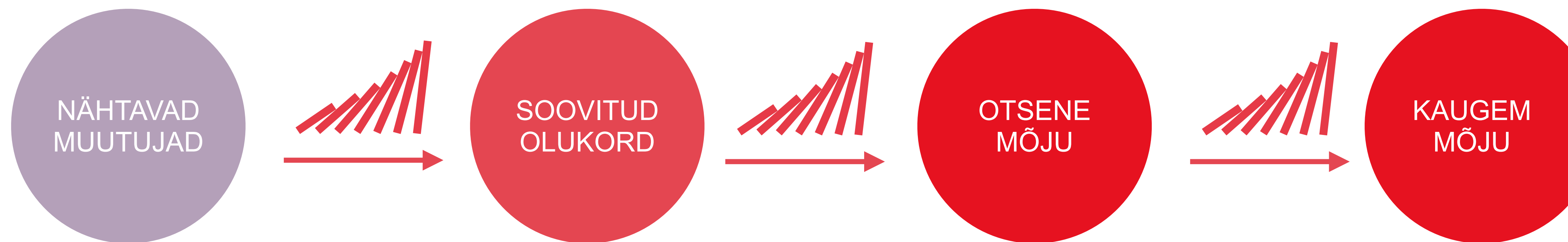


Eesmärkides ja tegevustes joondumine



TEGEVUSE VÄÄRTUS!

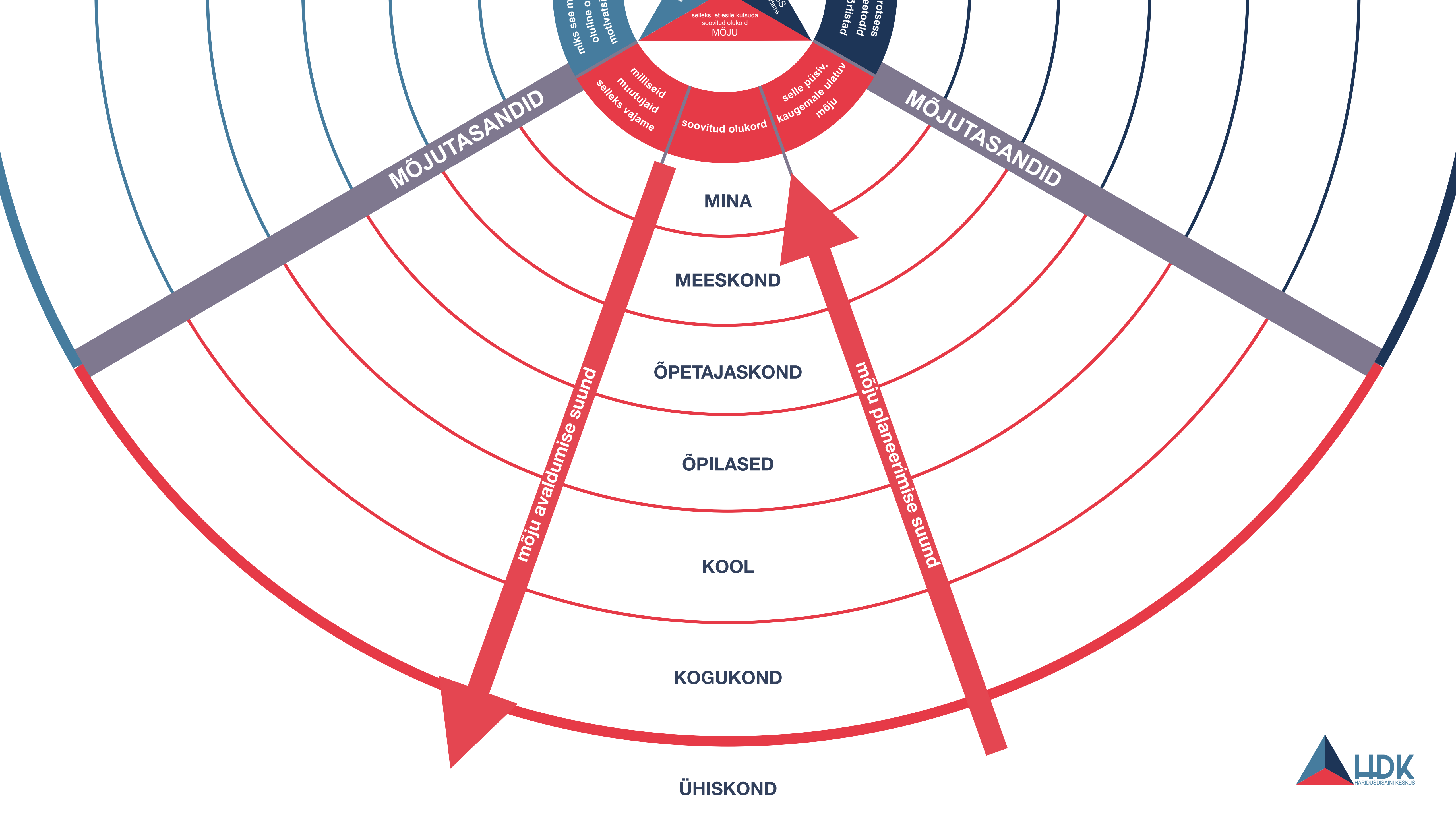
Eesmärkides ja tegevustes joondumine



Eesmärkides ja tegevustes joondumine



MILLEKS PEAME TINGIMUSED LOOMA!



ÜHISKOND

KOGUKOND

KOOL

ÕPILASED

ÕPETAJASKOND

MEESKOND

MINA

MÕJUTASANDID

MÕJUTASANDID

milliseid
muutujaid
selleks vajame

selle püsiv,
kaugemale ulatuv
mõju

soovitud olukord

MÕJU

selleks, et esile kutsuda
soovitud olukord

miks see mõju
olluline on

mõjuri
motiiv

protsess
meetodid
põhjustad



Millist väärtust näeme haridusdisaini protsessis!

SEOSED ja SÜSTEEMSUS

- seoste nägemine põhjuste ja tagajärgede vahel
- süsteemsuse loomine valitsevas olukorras
- olukorra analüüs teises mõõtkavas ja kategoorias - uutmoodi mõtlemine valitsevast olukorrast

Millist väärtust näeme haridusdisaini protsessis!

ÜHISOSA TAJUMINE

- probleemistikus ühisosa tajumine
- ühisosa leidmine soovitud olukorras ja eesmärkides
- arusaam, et me tegeleme ühe ja sama asjaga, kuid selle eri osades
- usalduse ja meeskonna loomine

Millist väärtust näeme haridusdisaini protsessis!

TÄHENDUSLOOME

- tähenduste muutmine täpsema sõnastuse kaudu
- uue tähenduse andmine valitsevale olukorrale
- haridusdisaini protsess lubab tekkida kogemusel, mis eelkõige lahendustele orienteeritult (teadja positsioonilt) on keeruline tekkima

Mida peame haridusdisaini protsessi põhiteguriteks?

ÕPPIMISE ESILE TÕSTMINE

- vajalik alususkumus haridusdisainis on uskumine inimeste õppimisvõimesse ja -tahtesse
- kohtuda õppijaga selles punktis, kus ta hetkel on
- õppiva hoiaku omamine ka läbiviijana (*reflective practitioner*)

Mida peame haridusdisaini protsessi põhiteguriteks?

LÄBIVIJA PÄDEVUS

- kontakti ja usalduse loomine
- empaatia ja võimekus inimesi avatult rääkima juhatada
- haridusteooriad ja õpikäsitus ning printsiibid
- disainiteooriad ja metoodika ning printsiibid
- määramatuse talumine

Mida peame haridusdisaini protsessi põhiteguriteks?

AEG

- olukordade komplekssusesse süübitamine aitab jõuda ka sügavamate seosteni
- õppimine võtab aega ja teadmine ei muutu automaatselt rakendamisoskuseks

TAGASISIDE OSALEJALT

“See protsess aitas mul tõsta enda väärtust enda silmis sel moel, et ma nägin kui tähenduslikku tööd ma tegelikult teen.”